

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ
ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА
УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У НУШ»**

Виконала: студентка 2 курсу
групи Ang1-M22z
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська))
Погорєлова Тетяна Анатоліївна

Керівник: **Казимір І. С.**,
кандидат філологічних наук, старший
викладач кафедри англійської мови

Рецензент: **Трофименко А.О.**,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	6
1.1. Використання комп'ютерних технологій на уроках англійської мови як психологічна складова успішного навчання в НУШ.....	6
1.2. Електронні навчальні матеріали на уроках англійської мови.....	13
1.3. Тестування рівня знань з англійської мови за допомогою комп'ютерних технологій.....	21
1.4. Використання штучного інтелекту на уроках англійської мови.....	30
Висновки до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В НУШ.....	41
2.1. Формування навичок аудіювання на уроках англійської мови за допомогою комп'ютерних технологій.....	41
2.2. Формування навичок говоріння на уроках англійської мови за допомогою комп'ютерних технологій.....	48
2.3. Формування навичок читання на уроках англійської мови за допомогою комп'ютерних технологій.....	54
2.4. Формування навичок письма на уроках англійської мови за допомогою комп'ютерних технологій.....	59
Висновки до розділу 2.....	71
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	73
3.1. Планування та організація дистанційного навчання.....	73
3.2. Оцінювання учнів під час дистанційного навчання.....	83
Висновки до розділу 3.....	100
ВИСНОВКИ.....	101
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	104
ДОДАТКИ.....	108

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сьогодні людство, перебуваючи у величезному потоці інформації шукає нові шляхи побудови взаємозв'язків зі світом, які не мають кордонів, розширюючи, таким чином, людські можливості та задовольняючи їхні потреби. Так, виникає потреба у пошуку тих засобів і способів, які сприяють цьому. Одним із головних складових, які умовно стирають кордони між комунікацією індивідів у світі є мова. Саме англійська мова визнана міжнародною мовою спілкування, яка відкриває нові можливості у побудові взаємозв'язків у суспільстві.

Українська молодь завжди вирізнялася високим інтелектуальним рівнем. В останні роки спостерігається тенденція зниження рівня знань здобувачів освіти. Це викликає занепокоєння у суспільства і держави. Тому постає питання вивчення позитивного досвіду інших систем освіти, пошуку оптимальної моделі навчання і впровадження її в освітніх закладах України.

Конкурентоздатна сучасна освіта має бути побудована на інтересах і запитках її здобувачів. Саме ця умова перетворює суб'єктів навчання на активних її учасників, які взаємодіють між собою і цим самим оптимізують процеси наuczіння. Технологічний прогрес сприяв появі комп'ютерних технологій, без яких неможливо натепер уявити життєдіяльність соціуму. Нехтування впровадження КТ в навчальний процес, застарілість методів і форм навчання призвів до зниження рівня освіченості молоді і пошуку шляхів і методів оптимізації процесу навчання у закладах загальної середньої освіти.

На сьогодні англійська мова є офіційною в 60 із 196 країн світу. В найближчому майбутньому вона може стати офіційною мовою ділового спілкування в Україні, зазначив президент України Володимир Зеленський. Тому одне із завдань Нової української школи – створити комфортні і сприятливі умови для формування мовленнєвих компетентностей здобувачів освіти. У Державному Стандарті базової середньої освіти метою мовно-літературної освітньої галузі (іншомовна освіта) є розвиток компетентних мовців, здатних спілкуватися іноземними мовами для духовного, культурного

та національного самовираження та міжкультурного діалогу, для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень [6].

У 1997 році американські дослідники Н. Гоув та В. Штраус презентували свою другу книгу «The Fourth Turning». У своїй роботі вони акцентували увагу на тому, що існує 4 покоління, які циклічно змінюють одне одного кожні 20 років. Науковці охарактеризували кожне покоління і виділили основні їхні ознаки. З огляду на це, сьогоденні п'ятикласники – це покоління альфа. Ці діти не знають світу без гаджетів і пізнають простір через екран [35]. Ця теорія дозволяє стверджувати, що варто звернути пильну увагу на використання гаджетів у навчально-виховному процесі з освітньою ціллю.

З точки зору психології ефективне навчання можливе лише тоді, коли воно мотивоване. Формування пізнавальної мотивації досліджено в працях А. Маслоу, Е. Лі Торндайка, Р. Скіннера, Г. С. Костюка. С. Л. Рубінштейн зазначав, що мотивування процесу навчання значно залежить від провідних інтересів того, хто навчається [26].

Проблемою роботи є оптимізація навчально-виховного процесу і сприяння розвитку мовленнєвих компетентностей за допомогою використання комп'ютерних технологій на уроках англійської мови НУШ.

Об'єкт дослідження: комп'ютерні технології (цифрові інструменти) для розвитку мовленнєвих компетентностей.

Предмет дослідження: використання комп'ютерних технологій для формування мовленнєвих компетентностей учнів на уроках англійської мови у НУШ.

Мета дослідження: описати сучасні комп'ютерні технології (цифрові інструменти, електронні ресурси), які сприяють активізації розумової діяльності здобувачів освіти і формуванню іншомовних мовленнєвих компетентностей учнів НУШ.

Завдання:

- вивчити передовий педагогічний досвід з використання комп'ютерних технологій в академічному світі;
- схарактеризувати цифрові інструменти у мережі Інтернет, які сприяють формуванню навичок аудіювання, говоріння, читання і письма на уроках англійської мови;
- проаналізувати особливості використання штучного інтелекту в навчально-виховному процесі та описати електронні ресурси, які побудовані на основі ШІ і сприяють розвитку іншомовних мовленнєвих компетентностей;
- скласифікувати електронні навчальні ресурси до контролю та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти;
- унаочнити методiku планування, організації дистанційного навчання та оцінювання учнів під час проведення онлайн-уроків.

Методи дослідження: метод дедукції, аналіз і синтез теоретичного матеріалу, узагальнення, припущення і прогнозування щодо ефективності використання комп'ютерних технологій (цифрових інструментів) у навчальному процесі; описовий метод, компонентний аналіз, дослідження дискурсу.

Апробація результатів дослідження. Результати роботи висвітлено у статті «Використання комп'ютерних технологій для формування мовленнєвих компетентностей учнів на уроках англійської мови у НУШ». *Збірник наукових праць молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (випуск 15 за 2023)*. Результати дослідження були обговорені на одинадцятій студентській міжнародній онлайн-конференції «Language in Interdisciplinary Context of life-long Education».

Структура дипломної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

ВИСНОВКИ

Людина в своєму історичному розвитку завжди прагнула до пошуку шляхів, які б допомогли спростити або повністю замінити певний вид її діяльності. Така діяльність веде до розвитку суспільства, а отже і розвитку технологій. Науково-технічний прогрес кінця XIX початку XX століття став поштовхом до впровадження в освітній процес комп'ютерних технологій.

З точки зору психології, підлітковий вік 11-14 років є «критичним періодом», коли людина має найбільші здібності у вивченні іноземної мови. Потім пластичність мозку зменшується, що послаблює природні механізми оволодіння мовою. Формування мовленнєвих умінь і навичок дещо ускладнюється у порівнянні з періодом стрімкого росту кори головного мозку.

У цей період спостерігається зниження мотивації до навчання, основою якого є інтерес та усвідомлена необхідність. Також важливим елементом є зміст навчальної діяльності, який має відповідати і задовільняти запити здобувачів освіти. Сучасні учні характеризуються «кліповим мисленням». Ця особливість пов'язана з поширенням соціальних мереж, у яких інформація подається коротко і стисло. Часто матеріал медіального простору є неінформативний і носить розважальний характер. Тут у користувача переважає мимовільна увага. Тому йому складно зосередитись, часто відволікається, йому складніше аналізувати і вибудовувати логічні ланцюжки, виокремлювати важливе та робити власні обґрунтовані висновки. Це пояснює той факт, що здобувачам загальної середньої освіти важко справитись із завданням продукування тексту.

Сьогодні, коли школа покликана підготувати учнів до інтерактивної взаємодії зі світом, одним із завдань загальної середньої освіти є формування іншомовних мовленнєвих умінь її здобувачів (аудіювання, говоріння, читання, письмо). Більшу частину свого часу діти підліткового віку проводять у віртуальному інтернетному світі. Вони є впевненими користувачами комп'ютерної техніки і програмного забезпечення. З метою реалізації принципів доступності, зв'язку навчання із життям, емоційності навчання Міністерство освіти і науки України наполягає на використанні у навчально-

виховному процесі електронних навчальних ресурсів, які покликані оптимізувати освітній процес, підвищити рівень іншомовної комунікативної компетентності школярів. Це електронні підручники, посібники, презентації, комп'ютерні тренажери, електронні довідники, словники, перекладачі та бази даних, які використовуються у процесі навчання, віртуальні екскурсії, відео/аудіоматеріали тощо. В інтернет-просторі пропонують величезну кількість електронних ресурсів тестового характеру, які спрямовані на контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів (LearnEnglish British Council, Test-english, Learning English Online, Learningapps, Wordwall, Ego4u, English Grammar, English4u, Oxford Online English, Perfect English Grammar, Learnenglish-online, EnglishClub, Really Learn English, Lingo Best Academy, Vocabulary.com та ін.). Для створення власного тестового завдання пропонуємо використовувати такі ресурси: Google-форми, Quizlet, Testmoz, Kahoot, ClassMarker, Plickers, Proprefs, Socrative, Formative, Easy Test Maker, Mentimeter, Online Test Pad, Moodle та ін..

Використання штучного інтелекту займає центральне місце в обговоренні питання інновацій в освіті на державному рівні. Прикладом є проекти Міністерства цифрової трансформації України «Дія» (2020 р.) та освітній застосунок «Мрія», який допоможе розкрити потенціал і таланти дитини. Найвідомішим і найпоширенішим серед користувачів, які користуються нейромережою, є чат-бот ChatGPT, який дозволяє аналізувати і генерувати текст, ідеї. Він робить підсумок тексту, перекладає речення, створює письмові онлайн-діалоги, сценарії, оцінює есе за запропонованими параметрами тощо. За допомогою ШІ вчитель може створювати зображення (DALL-E, Deep Dream Generator, Midjourney, Art Breeder, Scroobly, Thisjobdoesnotexist та ін.), тексти (Bedtimestory, Rytr.me, Makemytale.com/, Twee.com), відео (Kaiber.ai, Pictory.ai, Makeavideo.studio), аудіо (Imaginarysoundscape2.gosmo.jp/, Aiva.ai, Mubert.com., Boomy.com, AI Duet). Для ефективного його використання потрібно вміти створювати промпти, які зададуть параметри бажаних результатів.

Після повномасштабного вторгнення РФ в Україну (2022 р.) навчання у закладах освіти відбувається за змішаною формою навчання. Тому використання комп'ютерних технологій стало необхідністю. Зниження показників рівня освіти у перший рік війни змусило шукати шляхи подолання освітніх втрат. Відбулася масова професійна підготовка вчителів до умов дистанційного навчання, що позитивно вплинула на розвиток освіти в Україні. Основою формування іншомовних мовленнєвих умінь здобувачів загальної середньої освіти залишається методика викладання англійської мови. Відбувається осучаснення методів, форм і прийомів роботи на уроці з метою підлаштування під вимоги сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анненкова І. П., Кузнєцова Н. В., Раскола Л. А. Основи педагогічних вимірювань: навч.-метод. посіб. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021. 210 с.
2. Булах І. Є., Мруга М. Р. Створюємо якісний тест: навч. посіб. К.: Майстер клас, 2006. 160 с.
3. Волинець К. Використання технологій віртуальної реальності в освіті. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2021. Вип. 2. С. 40-47.
4. Галат Н. К. Перспектива впровадження відеоігор і елементів віртуальної реальності в освітній процес. Креативний простір. 2021. № 3. С. 5-7.
5. Гронлунд Норман Е. Оцінювання студентської успішності: практичний посібник. К.:НМЦ «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 312с.
6. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. URL: <https://cutt.ly/MJohEVv> (дата звернення: 30.09.2020).
7. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
8. Євтушевська В. М. Формування мовленнєвих умінь (аудіювання, говоріння) під час використання автентичного пісенного матеріалу на уроках: науково-методичний журнал. Англійська мова та література № 25-26 (575-576). Вересень, 2018. С. 32-33.
9. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2232/> (дата звернення: 16.01.2020).
10. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/metodichni-rekomendaciyi-shodo-organizaciyi-osvitnogo-procesu-v-shkolah-u-20222023-navchalnomu-roci> (дата звернення: 21.08.2022).
11. Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання: навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. 102 с.

12. Комп'ютерні технології в освіті : навч. посібн. / Ю. С. Жарких, С. В. Лисоченко, Б. Б. Сусь, О. В. Третяк. К.: Видавничополіграфічний центр "Київський університет", 2012. 239 с.
13. Концепція розвитку освіти в Україні: проєкт. URL : file:///C:/Users/1/Downloads/%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A6%D0%95%D0%9F%D0%A6%D0%86%D0%AF_%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%92%D0%98%D0%A2%D0%9A%D0%A3_%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%98_%D0%A3%D0%9A%D0%A0%D0%90%D0%87%D0%9D%D0%98.pdf (дата звернення: липень 2014).
14. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-konceptiyi-rozvitku-shtuchnogo-intelektu-v-ukrayini-s21220> (дата звернення: 02.12.2020).
15. Крупський Я. В., Михалевич В. М. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій : словник. Вінниця : ВНТУ, 2010. – 72с.
16. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 486 с.
17. Максимюк С.П. Педагогіка : навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. 667 с.
18. Махненко Дарія. І знову про штучний інтелект. Допомога, загроза чи пусті балачки? Юридична Газета онлайн. Всеукраїнське професійне юридичне видання. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/i-znovu-pro-shtuchniy-intelekt-dopomoga-zagroza-chi-pusti-balachki.html> 2021.
19. Мельничук О.С. Великий тлумачний словник сучасної мови. URL: <https://slovnyk.me/dict/vts/%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82>
20. Михайленко І. В. Активізація пізнавальної діяльності учнів в освітньому процесі. Англійська мова та література №28-29 (578-579). Вересень. 2018. С.19.
21. Оксанюк І. Л. Організація діагностики та контролю знань засобами комп'ютерного тестування. Педагогічний пошук № 1 (113), 2022. URL: file:///C:/Users/1/Downloads/%D0%9F%D0%9F_113_22-33-37.pdf.

22. Освіта в Україні в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник / за заг. ред. С. М. Шкарлета. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022. 358 с.
23. Офіційне інтернет-представництво Президента України Володимира Зеленського. URL : <https://www.president.gov.ua/news/u-den-znan-prezident-presentuvav-innovacijnij-osvitnij-zasto-85313> (дата звернення: 01.09.2023).
24. Пасічник О. С., «Міжкультурна медіація — переосмислення місця і ролі рідної мови у навчанні іноземних мов», Проблеми сучасного підручника, Вип. 22, с. 213—223, 2019.
25. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія: навчальний посібник 4 те вид., стер. Суми : Університетська книга, 2019. 352 с.
26. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии. СПб.: Питер, 1999. 720 с.
27. Сайт Міністерства освіти і науки України. Нова українська школа. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
28. Сім платформ для створення тестів. ОсвітаUA. URL: <https://osvita.ua/school/method/technol/45747/>
29. Тезаурус професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу / Пуховська Л. П., Леу С. О., Радкевич О. П., Шимановський М. М.; за наук. ред. Пуховської Л. П., Бородієнко О. В. Київ: ІПТО НАПН України, 2016. 51 с.
30. Тлумачний словник з інформатики / Г. Г. Півняк, Б. С. Бусигін, М. М. Дівізінюк та ін. Дніпропетровськ: Вид-во Нац. гірнич. ун-ту, 2010. 600 с.
31. Dan Ayoub. Unleashing the power of AI for education URL: <https://www.technologyreview.com/2020/03/04/905535/unleashing-the-power-of-ai-for-education/> (дата звернення: 04.03.2020).
32. Jeremy Harmer. The practice of English language teaching. 4th Edition. England: Pearson Longman, 2007. URL: <https://happinesscaress.files.wordpress.com/2016/02/the-practice-of-english-language-teaching-4th-edition-harmer.pdf> с. 329-330.
33. Murphey T. Music and Song. – New York: Oxford University Press, 1992.

34. Stanley, G. (2013). *Language Learning with Technology – Ideas for Integrating Technology in the Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press. с. 99.
35. Strauss W., Howe N. *The fourth turning: an American prophecy: what the cycles of history tell us about America's next rendezvous with destiny*. New York : Broadway Books, 1997. 367 с.
36. P. M. Thompson, and Jay Giedd, et al. *Growth Patterns in the Developing Brain Detected by Using Continuum Mechanical Tensor Maps*, *Nature*, 2000. pp. 190-193.
37. Vitaly Kuprenko. *Artificial Intelligence in Education: Benefits, Challenges, and Use Cases*. URL: <https://pub.towardsai.net/artificial-intelligence-in-education-benefits-challenges-and-use-cases-db52d8921f7a> (дата звернення: 31.01.2020).